

Beata Maria Gaj

"Passio altensteigensis XIV effigies Jesu in domicilio senum anuumque et debilium et dementium. Kleine Altensteiger Passion 14 Bilder Jesu aus einem Altenpflegeheim", Anna Elissa Radke, Opole 2012 : [recenzja]

Religious and Sacred Poetry : An International Quarterly of Religion, Culture and Education 1/1, 119-122

2013

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

BEATA MARIA GAJ (Opole, Poland)
E-mail: beatagaj8[at]wp.pl

[Rev.:] *Passio altensteigensis XIV effigies Jesu in domicilio senum anuumque et debiliū et dementium. Kleine Altensteiger Passion 14 Bilder Jesu aus einem Altenpflegeheim. Cum preafatione Caeciliae Koch (Mit einem Vorwort von Cecilie Koch), Opole 2012, 37 p.*

At the end of 2012, a volume of extremely interesting and thought-provoking Latin-German poems (bilingual edition), written by Anna Elissa Radke, was released in the Holy Cross Publishing House (Wydawnictwo Świętego Krzyża) in Opole by the Foundation for Culture and Science in Silesia (Fundacja Nauki i Kultury na Śląsku). Anna, called 'Sappho from Marburg', composes primarily in Latin as well as in German and Polish, which she has been learning for many years and of which she is a great enthusiast. This poetess is known and admired particularly for Latin pieces and partly because of her occupation – she is a classical philologist, philosopher and Lutheran theologian. She uses Latin not only as a research and scholarly tool for philological, philosophical or theological references, but also as a still living material, which can convey the most subtle feelings and states of mind of modern world inhabitants. It's impossible to 'trap' this poetry in some stiff evaluative frames because these are both Latin drama arts dedicated to famous historical figures (In Poland the authoress was beguiled by the characters of Saint John and Saint Jadwiga, the Silesian duchess) as well as short poems made for favourite animals, referring to Neoterics and Hellenistic poets' tradition, especially to Catullus. Anna Elisa Radke draws from different traditions, tinges them with her own unique sense of world and expressed in lively Latin language. It's worth mentioning that Miss Radke is very active member of International Association of People Speaking Latin: 'L.U.P.A.' (*Latinitati Vivae Provehendae Associatio*).

Recently published by her Opolian friends, the volume titled; *Passio altensteigensis XIV effigies Jesu in domicilio senum anuumque et debiliū et dementium. Kleine Altensteiger Passion 14 Bilder Jesu aus einem Altenpflegeheim* touches on social problems: of the elderly, ex-

cluded from the society because of illness, disability or origin, in the context of the Passion – Christ’s Agony. These fourteen poems are like the fourteen Stations of the Cross and fourteen “portraits of Jesus” according to the expression used in the title. As Cecilie Koch has written in the introduction (*Praefatio*), it is ‘dying Christ, miserable, mocked, abandoned by friends’, seen through the prism of fates of the people expecting near death in the nursing home, through the prism of the sick, like in the case of a woman forgotten by her ten own children for whom she had formerly dedicated her life or through the fate of a kind nurse from the nursing home, a Turk, neglected and used by the rest of the staff.

Unusual artistry of these exceptional poems is tied up with metrics as well. The profile of an old farmer forced to abandon his beloved ground and household, so similar to Virgilio Melibeus, the poetess is describing by means of hexametres. When, in turn, she comes to the “closed, isolated” from the mobile part of the society, she uses iambic trimetre or Asclepiades metre, bigger or smaller, ending suddenly in the middle of a verse. In every poem there’s a huge respect emerging from the pages for the elderly, mentally disabled and vulnerable and hence being more a subject for those who care for them than independent people with human dignity. These poems are acutely moving for the reader, no matter what is their religion.

There are fourteen figures depicting Stations of Cross as an exquisite addendum to the volume of poetry, made by Malgorzata Pientka, who based her artistic design on the sculptures of the most famous Silesian Way of the Cross: Stations of the Cross from St Ann’s Mountain (Góra św. Anny). This detail is not meaningless – it underlines the perennial fascination of Anna Elisa Radke with Silesia, particularly with its still so little known neo-Latin literature. *Passio Altensteigensis* is hence a multidimensional reading, over-national, over-confessional and original, enabling to understand the structures and forms of expression of one of the most important European languages – the Latin language.

Bibliography:

Anna Elissa Radke, *Passio altensteigensis XIV effigies Jesu in domicilio senum anuumque et debiliun et dementium. Kleine Altensteiger Passion 14 Bilder Jesu aus einem Altenpflegeheim. Cum preafatione Caeciliae Koch (Mit einem Vorwort von Cecilie Koch)*, published by Wydawnictwo Św. Krzyża, released by Fundacja Nauki i Kultury na Śląsku, Opole 2012, ss. 37.

BEATA MARIA GAJ (Opole, Poland)

E-mail: beatagaj8[at]wp.pl

[Rev.:] Anna Elissa Radke, *Passio altensteigensis XIV effigies Jesu in domicilio senum anuumque et debilium et dementium. Kleine Altensteiger Passion 14 Bilder Jesu aus einem Itenpfllegeheim. Cum preafatione Caeciliae Koch (Mit einem Vorwort von Cecilie Koch)*, Opole 2012, 37 s.

Pod koniec roku 2012 ukazał się/został wydany w wydawnictwie Św. Krzyża w Opolu przez Fundację Nauki i Kultury na Śląsku tomik niezwykle interesujących wierszy łacińsko-niemieckich (wydanie dwujęzyczne) autorstwa Anny Elissy Radke. Zwana w swoim kraju „Safoną z Marburga” tworzy ona poezję przede wszystkim w języku łacińskim, ale także w niemieckim i polskim, którego uczy się od wielu lat i jest jego wielką entuzjastką. Poetka ta, znana i podziwiana jest zwłaszcza w związku z utworami w języku łacińskim, który, będąc z wykształcenia filolożką klasyczną, filozofką i luterańską teolożką – wykorzystuje nie tylko jako materiał badań i odniesień naukowych: filologicznych, filozoficznych czy teologicznych, ale jako wciąż żywe tworzywo, mogące wyrazić najsubtelniejsze uczucia i stany umysłu mieszkańców współczesnego świata. Tej poezji nie da się zamknąć w jakichś sztywnych ramach klasyfikacyjnych, ponieważ są to zarówno łacińskie sztuki teatralne, poświęcone słynnym postaciom historycznym (w Polsce urzekła autorkę m.in. osobowość św. Jacka Odrowąża i św. Jadwigi Śląskiej), jak i nawiązujące do tradycji poetów hellenistycznych i rzymskich neoteryków, a zwłaszcza Katullusa, krótkie utwory poświęcone m.in. ulubionym zwierzętom. Anna Elisa Radke sięga po różne tradycje, zabarwia je własnym, niepowtarzalnym odczuwaniem świata, wyrażanym żywym językiem łacińskim. Należy tutaj dodać, że A.E. Radke jest bardzo aktywną członkinią Międzynarodowego Stowarzyszenia Osób **Mówiących** po łacinie: „L. U. P. A. (*Latinitati Vivae Provehendae Associatio*).

Ostatnio wydany przez jej opolskich przyjaciół tomik *Passio Altensteigensis* dotyka problematyki społecznej: ludzi starych, wykluczonych ze względu na chorobę, niepełnosprawność oraz pochodzenie, w kontekście Pasji – męki Chrystusa. Czternaście wierszy to jakby czternaście stacji Drogi Krzyżowej, czternaście „portretów Jezusa”, według

sformułowania zawartego w tytule. Jak pisze we wstępie (*Praefatio*) Cecilie Koch, jest to „Chrystus umierający, nieszczęśliwy, wyśmiany, opuszczony przez swoich”, widziany przez pryzmat losów ludzi oczekujących na bliską śmierć w Domu Starców, chorych, w przypadku kobiety zapomnianej przez dziesięcioro własnych dzieci, którym niegdyś poświęciła całe swoje życie, poprzez los serdecznej opiekunki z Domu Starców, z pochodzenia Turczynki, lekceważonej i wykorzystywanej przez pozostały personel.

Niezwykły artyzm tych szczególnych wierszy powiązany jest także z metryką. Sylwetkę starego rolnika zmuszonego opuścić ukochaną ziemię i gospodarstwo, tak podobnego do Wergiliuszowego Melibeusza, wyraża poetka za pomocą heksametrów. Gdy natomiast mowa o ludziach „zamkniętych, odciętych” od mobilnej części społeczeństwa, używa cholijambu, który jest zwany „metrum zamykającym” lub wiersza Asklepiadejskiego większego lub mniejszego, który w środku wersu niejako się urywa. Z każdego zaś wiersza wyłania się ogromny szacunek dla osób starszych, niepełnosprawnych umysłowo, bezbronnych i dlatego będących dla tych, którzy powinni się nimi zajmować, bardziej przedmiotem, niż indywidualnymi osobami obdarzonymi ludzką godnością. Wiersze te są ogromnie poruszające dla czytelnika, niezależnie od wyznawanej religii.

Kunsztownym dodatkiem do tomiku poezji jest czternaście rycin obrazujących sceny z Drogi Krzyżowej, wykonanych przez Małgorzatę Pientkę, która swój zamysł artystyczny oparła na rzeźbach najświetniejszej śląskiej drogi krzyżowej: stacjach Drogi Krzyżowej z Góry Św. Anny. Także ten szczegół nie jest bez znaczenia – podkreśla bowiem wieloletnią fascynację Anny Elissy Radke Śląskiem, a zwłaszcza jego, wciąż tak mało znaną literaturą nowołacińską. *Passio Altensteigensis* jest więc lekturą wielowymiarową, ponadnarodową, ponadwyznaniową i niebanalną, umożliwiającą także zrozumienie struktur i form wyrazu jednego z najważniejszych dla Europy języków – języka łacińskiego.

Bibliografia:

Anna Elissa Radke, *Passio altensteigensis XIV effigies Jesu in domicilio senum anuumque et debilium et dementium. Kleine Altensteiger Passion 14 Bilder Jesu aus einem Altenpflegeheim. Cum preafatione Caeciliae Koch (Mit einem Vorwort von Cecilie Koch)*, Wydawnictwo Św. Krzyża, nakł. Fundacja Nauki i Kultury na Śląsku, Opole 2012, ss. 37.